

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

MUDr. Barbora Macková, MHA

hlavní hygienička ČR s postavením vrchní ředitelky sekce ochrany a podpory veřejného zdraví

Praha 18. prosince 2024

Č. j.: MZDR 32355/2024-1/OVZ

MZDRX01UB0HN

Vážení,

vzhledem ke globálnímu vývoji epidemiologické situace ve výskytu poliomyelitidy, která je charakterizována záchyty laboratorně potvrzených případů nákazy vyvolaných divokými kmeny polioviru (WP1) v endemických oblastech na území Afghánistánu a Pákistánu, s přihlédnutím k hlášeným detekcím cirkulujících, z vakcíny derivovaných poliovirů typ 2 (cVDPV2) v odpadních vodách na území některých evropských států (Velká Británie, Finsko, Německo, Španělsko, Polsko) i mimo Evropu (některé africké země, pásmo Gazy) v roce 2024, a na základě závěrů z jednání Národní komise pro certifikaci polioeradikace ČR dne 5. listopadu 2024, bych Vás touto cestou ráda požádala o zintenzivnění spolupráce v oblasti aktivní surveillace komentovaného infekčního onemocnění. Význam této surveillace je umocněn negativními vlivy aktuálně probíhajících válečných konfliktů a frekventních geopolitických změn, v jejichž důsledku dochází k zintenzivnění migrace častokrát neúplně očkované populace mezi státy a tím k vytváření podmínek pro nárůst rizika importu původce poliomyelitidy.

Začátek soustavného sledování komentované nákazy v bývalém Československu sahá až do roku 1928, nicméně počty zemřelých na dané onemocnění se povinně hlásily již od roku 1919. Od roku 1961 je ČR, jako vůbec první stát na světě, zcela bez výskytu onemocnění přenosnou dětskou obrnou, a to především díky úspěšnému národnímu programu očkování.

Vyšetřování odpadních vod na přítomnost enterovirů v zájmu včasného záchytu případných cirkulujících divokých poliovirů bylo v ČR zavedeno v roce 1962. V návaznosti na aktuální situaci komise zvažuje navrhnout rozšíření sítě odběrových míst.

V roce 1991 se ČR zapojila do Programu globální eradikace poliomyelitidy Světové zdravotnické organizace (WHO) a v návaznosti na tento krok byla v roce 1996 zřízena Národní komise pro certifikaci polioeradikace.

Stručným výčtem některých zcela zásadních milníků v historii kontroly poliomyelitidy chci připomenout historicky danou vysokou úroveň surveillance této nákazy v ČR, ale zároveň považuji za důležité upozornit i na rezerva v oblasti hlášení akutních chabých paréz (AChP), které bylo v ČR zavedeno v roce 1998.

V této souvislosti považuji za nezbytné připomenout důležitost spolupráce mezi klinickými pracovišti, protiepidemickými odbory krajských hygienických stanic / Hygienické stanice hl. m. Prahy (KHS) a Národní referenční laboratoře Státního zdravotního ústavu (SZÚ) pro enteroviry. Povinnosti, které jsou v rámci této spolupráce uloženy výše uvedeným subjektům, jsou konkretizovány v příloze č. 11 vyhlášky č. 389/2023 Sb., o systému epidemiologické bdělosti pro vybraná infekční onemocnění, v platném znění.

Prioritní povinností zúčastněných stran jsou hlášení diagnostikovaných případů AChP u dětí do 15 let, zajištění epidemiologického šetření a laboratorního vyšetření. Diagnostikující poskytovatel zdravotních služeb má za povinnost nahlásit každý diagnostikovaný případ AChP u dětí do 15 let věku místně příslušné KHS, která předává každý týden nahlášená data SZÚ. Sumarizovaná data za ČR jsou cestou SZÚ předávána do WHO. Do systému hlášení náleží i informace o nulových výskytech sledovaných případů v daném týdnu. Diagnostikující poskytovatel zdravotních služeb má dále za povinnost, v případě, že u pacienta do 15. roku věku (0-14 let) vysloví podezření na AChP, zajistit provedení odběru stolice od pacienta. Je nezbytné odebrat 2 vzorky stolice v intervalu nejméně 24-48 hodin během 14 dnů po začátku parézy. Odebrané vzorky je třeba transportovat ihned při dodržení teploty 4-8 stupňů Celsia, v opačném případě je nutné vzorky zmrazit na minus 15-25 stupňů Celsia a do 14 dnů předat ve zmraženém stavu k vyšetření v Národní referenční laboratoři pro enteroviry SZÚ. Pro diagnózu onemocnění polio/enterovirové etiologie je zásadní výsledek virologického vyšetření stolic pacienta v této laboratoři.

Národní komise pro certifikaci polioeradikace také připomíná, že jednou z klíčových oblastí surveillance poliomyelitidy je nezbytnost udržení vysoké proočkovanosti proti danému infekčnímu onemocnění, aby nevznikaly „kapsy“ neočkovaných osob. Proočkovanost první dávkou hexavakcíny v ČR u dětí do 2 let věku narozených v roce 2021 byla sice 96,6 %, ale hodnoty tohoto ukazatele vykazují poměrně značné regionální rozdíly. K udržení potřebné proočkovanosti je dle stanoviska Národní komise pro certifikaci polioeradikace nezbytné zajistit:

- dodržování termínů očkování u dětí a doočkávání neúplně vakcinovaných jedinců,

- očkování proti poliomyelitidě při cestách do vysoce rizikových oblastí, kde dosud cirkuluje divoký poliovirus,
- očkování proti poliomyelitidě doporučovat i ostatním cestovatelům, hlavně cestujícím do zemí, kde cirkuluje VDPV,
- přeočkování proti poliomyelitidě u osob, které jsou rezidenty nebo zůstanou déle než 4 týdny v zemích, kde v současnosti divoký poliovirus nebo VDPV cirkulují, a to 4 týdny až 12 měsíců před opuštěním této země – toto opatření má za cíl zabránit opětovnému zavlečení viru do oblastí bez infekce,

Podrobnější praktické informace k surveillance poliomyelitidy, především pak k hlášení AChP a odběru biologického materiálu od pacientů s podezřením na AChP jsou uvedeny v příložené prezentaci pracovníků SZÚ a webových stránkách SZU či MZ.

Závěrem bych Vám chtěla poděkovat za veškerou dosavadní spolupráci v zájmu udržení vysoké úrovně surveillance poliomyelitidy v ČR. Ráda bych Vás požádala o sdílení výše uvedených a příložených informací se všemi dotčenými kolegy v rámci odbornosti, kterou reprezentujete.

S pozdravem

Příloha

Surveillance polio – podrobné praktické informace SZÚ.pptx

Rozdělovník

Společnost infekčního lékařství ČLS JEP

- prim. Pavel Dlouhý
pavel.dlouhy@kzcr.eu
- Jitka Koppová Vondrová
jitka.koppova@homolka.cz

Česká neurologická společnost ČLS JEP

- prof. MUDr. Petr Marusič, Ph.D.
petr.marusic@fnmotol.cz
- Bc. Veronika Janůrková
sekretariat@czech-neuro.cz

Společnost dětské neurologie ČLS JEP

- prim. MUDr. Klára Brožová
klara.brozova@ftn.cz
- doc. MUDr. Pavlína Danhofer, Ph.D.
danhofer.pavlina@fnbrno.cz

Česká pediatrická společnost ČLS JEP

- Blanka Albrechtová
balbr@lf1.cuni.cz

Odborná společnost praktických dětských lékařů ČLS JEP

- MUDr. Alena Šebková
sebkova.plzen@gmail.com
- Lada Hofman
sekretariat@ospdl.eu

Sdružení praktických lékařů pro děti a dorost ČR

- MUDr. Ilona Hülleová
hulleova.ilona@gmail.com
- Jana Machalíková
centrum@detskylekar.cz

Společnost všeobecného lékařství ČLS JEP

- doc. MUDr. Svatopluk Býma, CSc.
byma@lfhk.cuni.cz
- Andrea Vrbová
svl@cls.cz

Sdružení praktických lékařů ČR

- MUDr. Petr Šonka
dr.sonka@post.cz
- spl@zdravotnictvi.cz

Společnost pro epidemiologii a mikrobiologii ČLS JEP

- prof. MUDr. Petr Pazdiora, CSc.
pazdiora@fnplzen.cz
- Bc. Štěpánka Merhoutová
sem@fnplzen.cz

Česká vakcinologická společnost ČLS JEP

- prof. MUDr. Roman Chlíbek, Ph.D.
roman.chlibek@unob.cz

Česká společnost nemocniční hygieny a epidemiologie ČLS JEP

- MUDr. Lenka Hobzová, Ph.D.
lenka.hobzova@fnhk.cz
- MUDr. Věra Kůrková
mikrobiologie@nemopisek.cz

Společnost hygieny a komunitní medicíny ČLS JEP

- doc. MUDr. Pavel Dlouhý, Ph.D.
pavel.dlouhy@lf3.cuni.cz
- MUDr. Jarmila Rážová, Ph.D.
jarmila.razova@fnmotol.cz

Na vědomí

Krajské hygienické stanice a Hygienická stanice hl. m Prahy

Sekretariát Národní komise pro certifikaci polioeradikace

- MUDr. Jana Košťálová
jana.kostalova@szu.cz
- Mgr. Michaela Kalinová
michaela.kalinova@szu.cz

Národní referenční laboratoř pro enteroviry

- MUDr. Petra Rainetová
petra.rainetova@szu.cz

